

Projekt

z dnia 20 sierpnia 2020 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR / /2020
RADY MIEJSKIEJ W WIĘCBORKU**

z dnia 2 września 2020 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U z 2020r. poz. 713) oraz art. 176 pkt. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020r. poz.821)

Rada Miejska uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Więcborka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021r. i podlega ogłoszeniu na tablicy informacyjnej Urzędu Miejskiego w Więcborku oraz na stronie BIP.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Więcborku

Anna Łańska

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY na lata 2021 - 2023

1. Wstęp

Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, jest jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórką. Rodzina jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. To ono tutaj nabywa wiedzę o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkach. Uczy się wyrażania swoich uczuć (lęku, obaw, zadowolenia, gniewu) oraz wartościowania co jest dobre, a co złe. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wychowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Rozpad rodziny związany z niewydolnością wychowawczą, zanikaniem poczucia bezpieczeństwa, narastaniem konfliktów powoduje wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując przy tym siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjająca dla prawidłowego rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszycy czynności, składający się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. W tym miejscu należy jednoznacznie powiedzieć, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodziną, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty.

Pozostawienie rodzin dysfunkcyjnych bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Aby móc kompleksowo wspierać rodziny należy stworzyć gminny program wspierania rodziny, którego realizacja należy do zadań własnych gminy.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest spójny ze:

- a) Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Więcbork na lata 2014-2021 przyjętą Uchwałą Nr XXXVII/327/2013 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 20 grudnia 2013r.,

b) Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sępoleńskiego na lata 2014-2021 przyjętą Uchwałą Nr XLVII/314/2014 Rady Powiatu w Sępólnie Kraj. z dnia 26 września 2014r.

Podstawa prawna działań:

art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

2. Diagnoza społeczna

Gmina Więcbork położona jest w zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Jest jedną z 4 gmin wchodzących w skład powiatu sępoleńskiego.

Zajmuje powierzchnię 235,7 km², z czego 430,69 ha zajmuje miasto, a 22 671 ha - obszary wiejskie.

Siedzibą gminy jest miasto Więcbork. Gmina podzielona jest na wsie obejmujące Sołectwa: Adamowo, Dalkowo, Czarnuń, Borzyszkowo, Górowatki, Puszcza, Runowo Krajeńskie, Witunia, Zabartowo, Pęperzyn, Śmiłowo, Jastrzębiec, Suchorączek, Zakrzewek, Zakrzewska Osada, Lubcza, Jeleń, Sypniewo, Wymysłowo, Nowy Dwór, Zgniłka, Frydrychowo oraz Samorząd mieszkańców Więcborka.

Ludność gminy wynosi ogółem 13.252 osoby (stan na 31.12.2019 r.- dane z USC w Więcborku).

Poniższe tabele obrazują strukturę ludności na terenie miasta i gminy Więcbork w latach 2017 – 2018

Ludność – struktura według płci stan na dzień 31 grudnia				
Liczba ludności (pobyt stały + czasowy)	2017		2018	
	miasto	wieś	miasto	wieś
ogółem z tego	5.815	7.534	5.791	7.469
kobiety	3.054	3.663	3.026	3.638
mężczyźni	2.761	3.871	2.765	3.831

źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC Więcbork

Ludność – struktura według wieku stan na dzień 31 grudnia				
Liczba ludności	2017	% do ogółu mieszkańców gminy	2018	% do ogółu mieszkańców gminy
wiek przedprodukcyjny (0-17 lat)	2.710	20,30	2.679	20,20
wiek produkcyjny ogółem (z tego)	8.076	60,50	7.929	59,80
kobiety (18-60 lat)	3.738	28,00	3.659	27,60
mężczyźni (18-65 lat)	4.338	32,50	4.270	32,20
wiek poprodukcyjny ogółem (z tego)	2.563	19,20	2.652	20,00
kobiety powyżej 60 lat	1.700	12,74	1.734	13,08
mężczyźni powyżej 65 lat	863	6,46	918	6,92

źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC Więcbork

Wyszczególnienie	2017	2018
Liczba małżeństw	78	66
Liczba urodzeń	54	45
Liczba zgonów	108	136

źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC Więcbork

Analizując powyższe dane można zauważyć tendencję malejącą dotyczącą ogólnej liczby mieszkańców naszej gminy, większa część ludności zamieszkiwała tereny wiejskie (2017r. 56,44%, 2018r. 56,33%). W ogólnej liczbie ludności gminy większość stanowiły kobiety i jest to szczególnie widoczne w grupie osób w wieku poprodukcyjnym (2017r.-66,33%, 2018r.- 65,38%; w stosunku do ogólnej liczby osób w wieku poprodukcyjnym) . Społeczeństwo gminy Więcbork starzeje się, spada populacja osób w wieku produkcyjnym. Liczba urodzeń w porównywalnych latach była niższa od liczby zgonów. W 2018 roku różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów wyniosła minus 91, a w 2017 roku minus 54.

W grudniu 2019 roku na terenie powiatu sępoleńskiego 1.723 osoby były zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sępólnie Kr. jako osoby bezrobotne, z tego 341 osób z prawem do pobierania zasiłku (dane ze strony internetowej PUP Sępólno Kr.). Z ogólnej liczby osób bezrobotnych

znaczna większość stanowiły kobiety 1.043 (60,53%). Na terenie miasta i gminy Więcbork we wskazanym powyżej okresie 536 osób było zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sępólnie Kr. jako osoby bezrobotne, w tym aż 330 kobiet (61,57%). Główny Urząd Statystyczny podaje, że stopa bezrobocia (stan w końcu grudnia 2019r.) na terenie województwa kujawsko – pomorskiego wyniosła 7,8%, natomiast na terenie powiatu sępoleńskiego 11,6%. Analizując powyższe dane można jednoznacznie stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy w powiecie sępoleńskim jest bardzo trudna, szczególnie dla kobiet. Pozostawanie bez pracy powoduje ubożenie rodzin i bardzo często jest przyczyną powstania szeregu dysfunkcji (alkoholizm, przemoc, poczucie bezsilności).

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny zdrowej. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny – są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji w której:

1. jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu, narkotyków, hazardu,
2. występuje problem wykorzystywania seksualnego czyli taka w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,
3. jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
4. jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna)
5. występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest ważną „instytucją” w systemie wychowawczym i spełnia następujące funkcje:

- a) opiekuńczą (zapewnienie bytu materialnego, zdrowia);
- b) emocjonalną (zaspokojenie potrzeby bliskości kontaktów, serdeczności, kształtowanie cech charakteru i umiejętności współżycia społecznego);
- c) kształcącą (rozwijanie zainteresowań, kształcenie umiejętności i nawyków pracy);
- d) aktywizacji twórczej (rozbudzanie zainteresowań, pobudzanie do samokształcenia i samodoskonalenia się).

Dla prawidłowego rozwoju dziecka nie wystarczy tylko zapewnienie opieki czysto materialnej, należy stworzyć mu poczucie przynależności do kogoś, dać oparcie, a przede wszystkim należy obdarzyć dziecko miłością i zainteresowaniem. Rozwój cywilizacji, ciągły pośpiech, wszechobecne media społecznościowe powodują degradację rodziny i jej najistotniejszych wartości. Obserwuje się zerwanie więzi, nieumiejętność rozmowy i rozwiązywania konfliktów, jak i również ztraca się umiejętność przeciwstawiania się nawet najmniejszym trudnościom. Dużą rolę odgrywa wszechobecny konsumpcjonizm.

Pracownicy socjalni jak i również asystenci rodziny Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Więcborku w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku na rzecz takich rodzin podejmuje następujące działania:

- a) prowadzi pracę socjalną z rodzinami w celu poprawy ich funkcjonowania;
- b) udziela rodzinom przezwyciężającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej wsparcia w postaci asystenta rodziny;

- c) udziela pomocy finansowej;
- d) organizuje dożywianie;
- e) podejmuje działania związane z przeciwdziałaniem dysfunkcjom rodziny i patologiom społecznym;
- f) wspiera, realizuje programy profilaktyczne na terenie szkół.

Najczęstsze przyczyny nasilenia trudnych sytuacji życiowych, które stanowią przyczynę ubiegania się o wsparcie odzwierciedla poniższa tabela.

Powody trudnej sytuacji życiowej	2017	2018
	Liczba rodzin	Liczba rodzin
Ubóstwo	241	208
Potrzeba ochrony macierzyństwa	13	19
w tym : wielodzietność	0	3
Bezrobocie	200	171
Niepełnosprawność	253	256
Długotrwała lub ciężka choroba	332	342
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	90	73
Przemoc w rodzinie	21	20
Alkoholizm	73	58

źródło: opracowania własne na podstawie sprawozdań MPiPS -03

Ilość osób i rodzin objętych pomocą w ramach ustawy o pomocy społecznej

Wyszczególnienie	2017		2018	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Liczba osób/rodzin objętych pracą socjalną	772*	2.008*	716	1.787
Liczba osób/rodzin objętych tylko pracą socjalną	241	686	284	736
Liczba osób/ rodzin objętych pomocą - ogółem w tym	453	1.142	432	1.049
świadczenia pieniężne	318	765	292	673
świadczenie niepieniężne	264	753	259	725
świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych gminie	109*	307*	27	90
świadczenie przyznane w ramach zadań własnych gminy	442	1.095	420	1.005

źródło: opracowania własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

*uwzględniono liczbę rodzin korzystających z rządowej pomocy dla osób poszkodowanych w skutek nawałnicy

Analizując powyższe tabele widać, że na pierwsze miejsce przyczyn ubiegania się o wsparcie z ośrodka pomocy społecznej wysuwają się długotrwała choroba i niepełnosprawność. Można pokusić się o stwierdzenie, że jest to spowodowane starzeniem się społeczeństwa, co jest widoczne także pośród mieszkańców naszej gminy. Wskazane dysfunkcje takie jak: bezrobocie, alkoholizm, przemoc bardzo często prowadzą do powstania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Bezradność oznacza brak umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi, brak kompetencji wychowawczych, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego. Podejmowanie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi jest traktowane przez służby społeczne priorytetowo, gdyż dotyczy to najmłodszych mieszkańców gminy tj. dzieci.

Istotną rolę w pracy MGOPS w Więcborku odgrywa praca socjalna czyli interdyscyplinarna działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Chcąc uzyskać lepsze efekty oddziaływań pracownik socjalny z osobą ubiegającą się o pomoc zawiera kontrakt socjalny czyli pisemną umowę, która określa uprawnienia i zobowiązania obydwu stron w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych w jakiej znalazła się osoba lub rodzina. Poniższa tabela

ukazuje liczbę osób objętych pracą socjalną oraz liczbę osób, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.

	2017	2018
liczba osób objętych pracą socjalną	772	716
liczba osób, z którymi został zawarty kontrakt socjalny	42	72

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Więcborku

Na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych działania podejmują asystenci rodziny. Tut. ośrodek zatrudnia 3 asystentów rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15-tu. Na uwagę zasługuje fakt, że wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Poniższa tabela obrazuje liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, jak i również liczbę rodzin z którymi asystent zakończył współpracę w latach 2017- 2018.

	2017	2018
Liczba zatrudnionych asystentów stan na 31 grudnia	3	3
Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny z tego:	31	29
zamieszkujących na terenach wiejskich	19	16
Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do współpracy z asystentem	9	10
Liczba rodzin, z którymi asystenci zakończyli współpracę – ogółem	4	9
z tego:		
ze względu na osiągnięcie celów	0	3
ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	4	2
ze względu na zmianę miejsca zamieszkania (poza teren miasta i gminy Więcbork)	0	3
inny powód	0	1

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Więcborku

Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno – socjalnym, opiekuńczo – wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje plan pracy, który jest następnie realizowany. Z planem pracy zapoznaje się także pracownik socjalny. Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Są to rodziny które borykają się z wieloma problemami, a ich trudna sytuacja jest wynikiem kilkuletnich a nawet kilkunastoletnich zaniedbań czy też zaniechań. Asystenci rodziny prowadzą pedagogizację rodziców, dotyczącą prawidłowego wychowania i opieki nad dziećmi, sposobów komunikowania się, metod wychowawczych, jak i również prowadzą poradnictwo i trening w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego i załatwiania spraw urzędowych oraz doradztwo zawodowe. Na uwagę zasługuje fakt, że praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

Typy rodzin z którymi współpracują asystenci rodziny	2017	2018
Rodzice biologiczni zamieszkujący wraz z dziećmi	28	27
Rodzice biologiczni – dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych	1	1
Rodzice biologiczni dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej	2	1

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Więcborku

Dużym wsparciem dla dzieci wychowujących się w rodzinach dysfunkcyjnych jest działająca w strukturach Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Więcborku **Świetlica Środowiskowa „Uśmiech”**. Przeznaczona jest ona dla dzieci w wieku od 6 do 16 roku życia, wychowujących się w warunkach niekorzystnych dla ich rozwoju. Podstawowym celem działania Świetlicy Środowiskowej jest stworzenie dzieciom bezpiecznego miejsca i możliwości spędzania czasu wolnego od ryzykownych zachowań, a także doraźna pomoc w rozwiązywaniu podstawowych trudności funkcjonowania społecznego, szkolnego, osobistego i emocjonalnego. Świetlica jest placówką wsparcia dziennego

i postępowanie z wychowankami ma charakter wieloaspektowych działań opiekuńczo – wychowawczych, realizowanych poprzez:

1. *zajęcia opiekuńczo wychowawcze* (zajęcia: arteterapeutyczne, kulinarne, sportowe, komputerowe; warsztaty: wikliny, origami, ceramiki, szycia, gliny, makramy, papieroplastyki, witrażu);

2. *zajęcia profilaktyczno – terapeutyczne* (zajęcia profilaktyczne obejmujące zagadnienia uzależnienia od alkoholu, nikotyny, Internetu, udział w akcji „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, wsparcie psychologa, logopedy, zajęcia z wykorzystaniem metody Ruchu Rozwijającego, Klanzy, Kinezylogii Edukacyjnej, Metody Krakowskiej Terapii Ręki, zajęcia indywidualne w Sali Doświadczania Świata);

3. *zajęcia reedukacyjne* (pomoc w odrabianiu zadań domowych, zajęcia korekcyjno – kompensacyjne dla dzieci z opinią lub orzeczeniem PPP, gry i zabawy rozwijające logiczne myślenie.

Liczba dzieci korzystających ze wsparcia placówki					
2017			2018		
Łączna liczba dzieci biorących udział w zajęciach - ogółem	w tym z rodzin alkoholowych	Łączna liczba pracujących wychowawców	Łączna liczba dzieci biorących udział w zajęciach - ogółem	w tym z rodzin alkoholowych	Łączna liczba pracujących wychowawców
182	98	4	164	84	4

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Świetlicy Środowiskowej „Uśmiech” w Więcborku

W szeroko rozumianych oddziaływań na rzecz rodzin borykających się z różnego rodzaju dysfunkcjami nie sposób nie wspomnieć o roli **kuratorów zawodowych i społecznych Sądu Rejonowego w Tucholi**. W swojej pracy realizują oni zadania o charakterze wychowawczo – resocjalizującym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. W trakcie realizacji orzeczeń ściśle współpracują z asystentami rodziny zatrudnionymi w MGOPS w Więcborku.

Istotną pomocą dla rodzin zamieszkujących na terenie naszej gminy była pomoc przyznawana przez MGOPS w Więcborku w ramach wieloletniego programu **Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania**. Program przewidywał przyznawanie zasiłku celowego na zakup posiłku oraz żywności, a także realizację pomocy w formie zakupu bezpłatnych posiłków.

Liczba osób korzystających z pomocy w ramach wieloletniego programu Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania		
Rodzaj pomocy	Liczba osób	
	2017	2018
świadczenie pieniężne w postaci zasiłku celowego	597	532
posiłek	255	221

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Więcborku

Dodatkowo poza omawianym programem w 2017 roku **107 osób**, a w 2018 roku **121 osób** skorzystało z **POSIŁKÓW**, finansowanych bezpośrednio ze środków własnych gminy Więcbork. Były to osoby nie spełniające kryterium ustawowego obowiązującego w ramach ww. Programu.

Pracownicy MGOPS w Więcborku realizowali dodatkowe zadanie **Program Operacyjny, Pomoc Żywnościowa 2014-2020**. Program w swoich założeniach przewiduje wsparcie osób i rodzin najbardziej potrzebujących w sposób trwały i intensywny poprzez udzielanie im nieodpłatnej pomocy żywnościowej bez jakiegokolwiek dyskryminacji i z poszanowaniem godności osób uprawnionych. **Realizację zadania przedstawia poniższa tabela**

Wyszczególnienie	Podprogram 2016	Podprogram 2017	Podprogram 2018
Czas trwania programu	VIII. 2016 – V. 2017	VIII. 2017 – V. 2018	VIII. 2018 – V. 2019
Liczba zakwalifikowanych osób (liczba rodzin)	957 osób (352 rodziny)	1.124 osoby (413 rodziny)	871 osób* (356 rodziny)*
Działania towarzyszące	1 warsztat dietetyczny 1 warsztat kulinarny łącznie 100 osób	1 warsztat dietetyczny 1 warsztat kulinarny łącznie 100 osób	1 warsztat dietetyczny 1 warsztat kulinarny łącznie 100 osób

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Więcborku

* dane dotyczą realizacji Programu w 2018 w okresie od sierpnia 2018r. do grudnia 2018r.

Kolejną bardzo istotną formą wsparcia realizowaną przez MGOPS w Więcborku jest **Specjalistyczna Usługa Opiekuńcza** dla osób zaburzonych psychicznie. Zapotrzebowanie na usługi systematycznie wzrasta, w szczególności na rzecz dzieci, u których coraz częściej diagnozowany jest Zespół Aspergera czy wszelkie objawy Autyzmu Atypowego, natomiast oferowane wsparcie przez różnorodne podmioty lecznicze, edukacyjne jest niewystarczające dla prawidłowego rozwoju dziecka. Omawiane świadczenie jest odpłatne, o ile dochód na osobę w rodzinie przekroczy kwotę kryterium osoby samotnie gospodarującej tj. 701zł. Specjalistyczną Usługą Opiekuńczą w 2017r. świadczyło sześciu specjalistów tj. 2 pedagogów, 2 psychologów, 1 instruktor terapii zajęciowej, 1 logopeda, natomiast w 2018r. siedmiu specjalistów tj. 3 pedagogów, 2 psychologów, 1 instruktor terapii zajęciowej, 1 logopeda.

Specjalistyczna Usługa Opiekuńcza				
Rodzaj specjalisty	2017		2018	
	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin
Pedagog	12	11	15	14
Psycholog	11	9	11	10
Terapeuta zajęciowy	4	4	7	7
Logopeda	6	5	6	5

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Więcborku

W strukturach MGOPS w Więcborku wyodrębniony jest Dział Świadczeń Rodzinnych, który zajmuje się realizacją ustaw: o świadczeniach rodzinnych; o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”; o pomocy osobom uprawnionym do alimentów; o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, a także rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”. Uzyskiwane świadczenia są dużym wsparciem dla rodzin zamieszkujących na terenie naszej gminy.

Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego

Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00zł, natomiast jeżeli członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności kwoty 764,00zł.

Zasiłek rodzinny przysługuje do ukończenia przez dziecko:

- a) 18-go roku życia
- b) nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21-go roku życia, albo
- c) 24-go roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie:

- a) 95,00zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia
- b) 124,00zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia
- c) 135,00 na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Dodatki do zasiłku rodzinnego (przy spełnieniu wymogów ustawowych):

1. z tytułu urodzenia dziecka - 1.000,00zł
2. z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 400,00zł miesięcznie;
3. z tytułu samotnego wychowywania dziecka- 193,00zł m-nie na jedno dziecko, jednak nie więcej niż 386,00zł na wszystkie dzieci, w przypadku dziecka niepełnosprawnego 273,00zł m-nie na 1 dziecko, nie więcej niż 546,00zł m-nie na wszystkie dzieci
4. z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 95,00zł miesięcznie
5. z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 90,00zł m-nie na dziecko do ukończenia 5-go roku życia; 110,00zł m-nie na dziecko w wieku powyżej 5-go roku życia do ukończenia 24-go roku życia
6. z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego - 100,00zł jednorazowo

7. z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania- 113,00zł m-nie jeżeli dziecko zamieszkuje w miejscowości, w której znajduje się szkoła; 69,00zł m-nie jeżeli dziecko dojeżdża z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się szkoła, przez okres 10 miesięcy w roku w okresie pobierania nauki od września do czerwca następnego roku kalendarzowego.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka - przysługuje z tytułu urodzenia żywego dziecka jeżeli dochód w przeliczeniu za osobę nie przekracza 1.922,00 zł, a kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10-go tygodnia ciąży do porodu w wysokości 1.000,00zł.

Zasilek pielęgnacyjny- przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Zasilek pielęgnacyjny przysługuje:

- a) niepełnosprawnemu dziecku
- b) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16-go roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21-go roku życia
- c) osobie, która ukończyła 75 lat
w wysokości 215,84zł miesięcznie.

Specjalny zasilek opiekuńczy (po spełnieniu wymogów ustawowych) 620,00zł m-nie.

Świadczenie pielęgnacyjne (po spełnieniu wymogów ustawowych) 1.830,00zł miesięcznie.

Świadczenie rodzicielskie (po spełnieniu wymogów ustawowych) 1.000,00zł miesięcznie.

Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu (po spełnieniu wymogów ustawowych) 4.000,00zł jednorazowo.

Zestawienie świadczeń rodzinnych		
Rodzaj świadczenia	Liczba osób (rodzin)	
	2017	2018
zasilek rodzinny	599	590
dodatek z tytułu urodzenia dziecka	48	53
dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	24	23
dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	30	28
dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	101	102
dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	154	160
dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	381	394
dodatek z tytułu podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania (internat)	19	14
dodatek z tytułu podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania (dojazd)	120	112
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	116	98
zasilek pielęgnacyjny	501	506
specjalny zasilek opiekuńczy	17	16
świadczenie pielęgnacyjne	55	62
świadczenie rodzicielskie	77	73
Za życiem	1	2

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Więcborku

Świadczenie wychowawcze- celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Po spełnieniu wymogów ustawowych przysługuje ono w wysokości 500,00zł miesięcznie na dziecko.

Świadczenie „Dobry start” – przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego, po spełnieniu przesłanek ustawowych w wysokości 300,00zł.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego – przysługują osobie uprawnionej do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna. Po spełnieniu wymogów ustawowych świadczenia przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyżej niż 500,00zł.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego nie przysługują, jeżeli osoba uprawniona:

- a) została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej
- b) zawarła związek małżeński.

Rodzaj świadczenia	Liczba osób (rodzin)	
	2017	2018
świadczenie wychowawcze	1.050	994
świadczenie dobry start	-	1.078
fundusz alimentacyjny	1.471	1.453

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Więcborku

Nieodzownym elementem działań podejmowanych przez pracowników MGOPS w Więcborku są **Działania aktywizujące i integrujące społeczność lokalną**, które wymuszają na osobach udzielających wsparcia indywidualnego podejścia do każdego przypadku, zerwania z szablonowym myśleniem i działaniem oraz całościowe postrzeganie sytuacji jednostki/grupy, która potrzebuje wsparcia. Cyklicznie w tym zakresie rozwijana jest współpraca ośrodka ze **Stowarzyszeniem Aktywnych Społecznie w Więcborku** przy tworzeniu i realizacji różnorodnych inicjatyw jak również szeroka współpraca partnerska z innymi organizacjami. W ramach działań związanych z aktywną integracją w latach 2017-2018 organizowano:

- a) systematyczne spotkania seniorów w **Klubie Seniora w Gminie Więcbork**
- b) imprezę sportowo – integracyjną pn. **PIKNIK PRZYJAŹNI**
- c) spotkania osób bezrobotnych w ramach działalności **Klubu Integracji Społecznej**.

Z dniem 1 stycznia 2017 r weszła w życie Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”- przepisy prawa dotyczą wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny, np.: zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży, jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. *Ustawa zakłada także, że rodziny uprawnione mogą zostać objęte pomocą asystentów rodziny, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.* Nowe rozwiązanie prawne zapewnia dostęp do poradnictwa w zakresie wspierania rodziny. W jego ramach można skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przezwyciężania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dostępna pomoc koordynować ma asystent rodziny, którego zadaniem jest: wsparcie i towarzyszenie emocjonalne, zapoznanie kobiety w ciąży i rodziny z Informatorem „Uprawnienia w ramach ustawy dla kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, opracowanie wspólnie z kobietą i rodziną indywidualnego katalogu możliwego wsparcia, koordynacja poradnictwa i wsparcia dla kobiet i rodziny, występowanie do podmiotów w celu umożliwienia skorzystania ze wsparcia (na żądanie i na podstawie pisemnego upoważnienia). Trudno jest jednoznacznie określić liczbę rodzin potrzebujących tego rodzaju wsparcia, niezbędne zasoby kadrowe i koszty realizacji zadania. Obecnie obserwujemy pojawienie się w rodzinach wielu problemów i trudności, które niejednokrotnie prowadzą do destabilizacji i rozpadu więzi rodzinnych co na pewno przyczyni się do rozwijania kierunku różnych form pomocowych.

Ważnym instrumentem polityki edukacyjnej i integracyjnej oraz wyrównywania szans rozwojowych jest edukacja przedszkolna. Dla dzieci, których rozwój przebiega nieharmonijnie przedszkole jest szansą na wczesne wspieranie rozwoju w sferze poznawczej i społecznej. Na terenie miasta i gminy Więcbork funkcjonuje jedno **Przedszkole Gminne „Niezapominajka” w Więcborku**. **Oddział przedszkolny** działa w Szkole Podstawowej w Pęperzynie, Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi w Jastrzębcu, Szkole Podstawowej w Zakrzewku, w Szkole Podstawowej w Runowie Kr., w Szkole Podstawowej Nr 2 w Więcborku oraz od 01 września 2020 roku w Szkole Podstawowej w Sypniewie. Opieką przedszkolną na terenie gminy Więcbork w roku szkolnym 2018/2019 było

objętych 385 dzieci. **Poniższa tabela obrazuje liczbę dzieci w poszczególnych placówkach oświatowych – rok szkolny 2018/2019.**

l.p.	Placówka oświatowa	Liczba dzieci	Liczba oddziałów
1.	Przedszkole Gminne „Niezapominajka” w Więcborku	233	10
2.	Oddziały Przedszkolne w Szkole Podstawowej w Pęperzynie	18	1
3.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi w Jastrzębcu	19	1
4.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Runowie Kr.	25	1
5.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Zakrzewku	19	1
6.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej Nr 2 w Więcborku	71	3

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BOOS w Więcborku

W kwietniu 2018 roku na terenie gminy został utworzony **Klub Dziecięcy w Więcborku**, który mieści się w budynku Przedszkola Gminnego „Niezapominajka” w Więcborku. Celem Klubu jest organizowanie i prowadzenie działalności opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej, wspomagającej rozwój psychiczny i fizyczny dzieci w wieku od ukończenia 1 roku życia do ukończenia 3 roku życia, w warunkach bezpiecznych, przyjaznych i dostosowanych do potrzeb rozwojowych dzieci. Aktualnie do Klubu uczęszcza **30 dzieci** (2 grupy po 15 dzieci).

Edukację szkolną zapewniają szkoły podstawowe (w roku szkolnym 2018/2019 do niektórych z nich uczęszczali także uczniowie gimnazjum) jak i również szkoły ponadgimnazjalne, które funkcjonują na terenie miasta i gminy Więcbork. **Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci w poszczególnych placówkach oświatowych w roku szkolnym 2018/2019.**

l.p.	Placówka oświatowa	Liczba dzieci	Liczba oddziałów
1.	Szkoła Podstawowa Nr 1 w Więcborku	359	17
	Klasy gimnazjalne	74	3
	Szkoła Podstawowa	285	14
2.	Szkoła Podstawowa Nr 2 w Więcborku	318	16
3.	Szkoła Podstawowa w Runowie Kr.	124	8
4.	Szkoła Podstawowa w Zakrzewku	56	7
5.	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi w Jastrzębcu	95	8
	Klasy gimnazjalne	7	1
	Szkoła Podstawowa	88	7
6.	Szkoła Podstawowa Pęperzynie	91	8
	Klasy gimnazjalne	78	1
	Szkoła Podstawowa	13	7
7.	Szkoła Podstawowa w Sypniewie	241	12
	Klasy gimnazjalne	28	1
	Szkoła Podstawowa	213	11
RAZEM		1.284	76

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BOOS w Więcborku

Organ prowadzący – Starostwo Powiatowe w Sępólnie Kr.

l.p.	Placówka oświatowa	Liczba uczniów
1.	Zespół Szkół Nr 2 w Sępólnie Kr. Oddziały w Więcborku	36
2.	Liceum Ogólnokształcące w Więcborku	178
3.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Więcborku	429
	Technikum	289
	Szkoła branżowa I stopnia	95
	LO dla dorosłych	45
RAZEM		643

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Sępólnie Kr. (stan na 30.09.2019r.)

Organ prowadzący- Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

I.p.	Placówka oświatowa	Liczba uczniów
1.	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sypniewie	200

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ZSCKR w Sypniewie

Placówki oświatowe wspierają także rodziny w sferze opiekuńczo- wychowawczej. Ich celem oprócz edukacji, która jest ich głównym i priorytetowym zadaniem jest także wspieranie rodziców w wychowywaniu młodego pokolenia. To szkoła powinna wzmocnić i utrwalić pozytywne wartości, które przekazywane są w rodzinach. W placówkach oświatowych realizowanych jest szereg przedsięwzięć, które mają na celu pokazanie młodemu pokoleniu wartości jakimi powinni kierować się w życiu. Bardzo dużo mówi się o szkodliwości nadużywania alkoholu, narkotyków jak i również neguje się zachowania przemocowe.

Dużym wsparciem dla uczniów szkół z terenu naszej gminy, jak i ich rodziców jest pomoc materialna, do której zaliczamy:

1. Pomoc materialną o charakterze socjalnym na cele edukacyjne (stypendium socjalne)

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, w szczególności gdy w rodzinie tej występuje : bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe. Stypendium szkolne może być udzielane w formach: całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych; pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym; całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania (uczniowie szkół ponadgimnazjalnych). Stypendium może być udzielone także w formie świadczenia pieniężnego. **Z omawianej pomocy w 2017 roku skorzystało 546 osób, a w 2018 roku 466 osób.**

2. Pomoc materialną o charakterze motywacyjnym (stypendium za naukę)

Stypendium za wybitne osiągnięcia naukowe może być przyznane uczniowi szkoły podstawowej oraz gimnazjum, który spełnia co najmniej jedno z poniższych kryteriów:

- uzyskał średnią ocen: nie niższą niż 5,4 dla szkoły podstawowej oraz 5,2 dla gimnazjum
- reprezentując swoją szkołę został laureatem bądź finalistą przedmiotowego konkursu ogólnopolskiego
- reprezentując swoją szkołę został laureatem bądź finalistą konkursu lub olimpiady przedmiotowej na szczeblu wojewódzkim
- uzyskał wzorową ocenę z zachowania.

Stypendium za wybitne osiągnięcia artystyczne może być przyznane uczniowi szkoły podstawowej bądź gimnazjum, który:

- reprezentując swoją szkołę został laureatem bądź finalistą międzynarodowego, ogólnopolskiego albo wojewódzkiego konkursu artystycznego
- uzyskał średnią ocen nie niższą niż 4,0
- uzyskał co najmniej dobrą ocenę z zachowania.

Stypendium za wybitne osiągnięcia sportowe może być przyznane uczniowi szkoły podstawowej lub gimnazjum, który:

- reprezentując swoją szkołę został finalistą zawodów sportowych szczebla ogólnopolskiego
- reprezentując swoją szkołę został zdobywcą minimum III miejsca w klasyfikacji indywidualnej w zawodach i olimpiadach sportowych na szczeblu co najmniej wojewódzkim
- uzyskał średnią ocen nie niższą niż 4,0
- uzyskał co najmniej dobrą ocenę z zachowania.

Stypendium Burmistrza – liczba uczniów

Rodzaj stypendium	2017/2018	2018/2019
naukowe	31	36
artystyczne	2	2
sportowe	1	X
naukowe + artystyczne (łącznie)	2	X

źródło: opracowane własne na podstawie danych BOOS w Więcborku

3. Rządowy program pomocy uczniom - „Wyprawka szkolna”

Celem Programu jest wyrównanie szans edukacyjnych i wspieranie rozwoju edukacyjnego uczniów przyznawanego na podstawie corocznego rozporządzenia Rady Ministrów.

W ramach programu udzielana jest pomoc w formie dofinansowania zakupu podręczników do kształcenia: ogólnego, specjalnego lub w zawodach dopuszczonych do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Uprawnieni są do niego uczniowie niepełnosprawni, którzy posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, o którym mowa w art.127 ust. 10 ustawy Prawo oświatowe lub orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, o którym mowa w art. 312 ust.1 i 2 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe.

W ramach programu w 2017 roku udzielono wsparcia 21 osobom, a w 2018 roku 16 osobom.

Nie bez znaczenia są działania podejmowane przez funkcjonariuszy **Posterunku Policji w Więcborku** na rzecz wspierania rodziny, do których można zaliczyć:

- monitorowanie sytuacji w rodzinach wychowujących dzieci i zagrożonych licznymi dysfunkcjami, szczególnie poza godzinami pracy innych instytucji
- podejmowanie działań chroniących osoby doświadczające przemocy w ramach procedury Niebieskie Karty
- podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień (spotkania edukacyjne dla uczniów, kadry pedagogicznej).

Poniższa tabela przedstawia rodzaje działań oraz ich tematykę podjętych przez przedstawicieli Policji na terenie szkół z terenu gminy Więcbork w latach 2017 i 2018

Rodzaj działania	Tematyka
Spotkania z młodzieżą	Bezpieczeństwo w ruchu drogowym Bezpieczne ferie/wakacje Sam w domu Odpowiedzialność nieletnich za czyny karalne Przemoc i cyberprzemoc Zagrożenie alkoholem, czy narkomanią Praca policjanta
Spotkania z kadrami pedagogicznymi	Bezpieczeństwo w szkole i w jej rejonie Zachowanie się nieletnich sprawców czynów karalnych Przemoc w szkole
Działania interwencyjne na terenie szkoły podjęte na wniosek dyrektora/pedagoga	2017r. – 3 2018r. - 4

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Prewencji i Ruchu Drogowego KPP w Sępólnie Kr.

Problem przemocy dotyka rodziny zamieszkujące na terenie gminy Więcbork niezależnie od wykształcenia, statusu ekonomicznego czy też wykonywanego zawodu. Rodziny dotknięte przemocą otrzymują pomoc i wsparcie w ramach prac grup roboczych **Zespołu Interdyscyplinarnego w Więcborku**. To na spotkaniach grupy roboczej przedstawiciele: Policji, oświaty, ośrodka pomocy, ochrony zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wspólnie z osobą, która jest dotknięta przemocą w rodzinie opracowują indywidualny plan pomocy. Działania podejmowane są także wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny w Więcborku został powołany przez Burmistrza Więcborka, do jego głównych celów należy;

- 1) budowanie lokalnego systemu opieki i wsparcia dla rodziny i dziecka zgodnie z zapisami Ustawy;
- 2) zsynchronizowanie i wypracowanie standardów współpracy przedstawicieli różnych grup zawodowych i społecznych pracujących i zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.

Tabela przedstawia działania podejmowane w ramach prowadzonej procedury Niebieskiej Karty w latach 2017 – 2018

Wyszczególnienie	2017	2018
Liczba NK A	70	42
Liczba NK C	54	39
Liczba MK D	17	11
Wniosek do sądu o wgląd w sytuację rodziny	2	1
Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	7	1
Liczba odebranych dzieci na podst. art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	3	0
Zakończenie procedury NK A – ustanie przemocy	20	19
Liczba osób umieszczonych w Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	1	0

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Więcborku

Czynniki dysfunkcyjne, które negatywnie wpływają na funkcjonowanie rodziny nakładają na szeroko rozumianą kadrę pomocy społecznej stosowanie pracy socjalnej ukierunkowanej na zmiany negatywnych zachowań i poszukiwanie rozwiązań trudnej sytuacji życiowej. W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami zachodzi konieczność udzielenia jej pomocy m.in. poprzez stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego. Mieszkańcy gminy mogą liczyć na wsparcie pedagoga (2017r.), psychologa i terapeuty leczenia uzależnień w **Punkcie Interwencji Kryzysowej** działającym przy Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Więcborku. Specjaliści mają do dyspozycji jedno pomieszczenie na dolnym poziomie, wolne od barier architektonicznych, zapewniające korzystającym anonimowość i dyskrecję.

Liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów PIK w latach 2017-2018

	2017	2018
Liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów w PIK	80	56

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Więcborku

Zdarzają się sytuacje, że pomimo szeroko rozumianej pracy socjalnej świadczonej na rzecz rodziny zachodzi konieczność umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Konwencja o prawach dziecka ratyfikowana przez Polskę w 1991 roku stanowi, że „*Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub, gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Taka opieka może oznaczać adopcję, polegać na umieszczeniu w rodzinie zastępczej lub, gdy jest to niezbędne w odpowiedniej instytucji*”. Powyższe prawo zapisane jest również w najwyższej rangi akcie normatywnym jakim jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, w której w art. 72 ust 2 jest zapisane „dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą może być sprawowana w formie:

1. rodzinnej
2. instytucjonalnej.

Przez rodzinną pieczę zastępczą rozumie się rodziny zastępcze (spokrewnione, niezawodowe, zawodowe) oraz rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza to: placówki opiekuńczo – wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Poniższa tabela obrazuje liczbę dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo wychowawczych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci pochodzących z terenu gminy Więcbork.

Pieczka zastępcza				
	2017		2018	
	Ogółem	Teren miasta i gminy Więcbork*	Ogółem	Teren miasta i gminy Więcbork*
Liczba dzieci z terenu powiatu sępoleńskiego umieszczonych w placówkach (po raz pierwszy)	9	2	3	0
Liczba dzieci z terenu powiatu sępoleńskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych (po raz pierwszy)	6	4	9	1
Liczba rodzin zastępczych na terenie powiatu sępoleńskiego	47	22	49	20
Ogólna liczba dzieci z terenu powiatu sępoleńskiego przebywających w placówkach na terenie powiatu sępoleńskiego i innych powiatów (bez względu na okres umieszczenia)	41	8	34	8
Ogólna liczba dzieci z terenu powiatu sępoleńskiego, która z placówek powróciła do rodziny biologicznej	3	0	1	0
Ogólna liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych (bez względu na okres umieszczenia) na terenie powiatu sępoleńskiego i innych powiatów	101	39	104	33
Ogólna liczba dzieci z terenu powiatu sępoleńskiego, która z rodziny zastępczej powróciła do rodziny biologicznej	1	1	2	0

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodziny w Sępólnie Kr. z siedzibą w Więcborku

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dziecka w szeroko rozumianej pieczy zastępczej. Wydatki kształtują się na poziomie 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej wydatków na opiekę i wychowanie dziecka.

Poniższa tabela obrazuje liczbę dzieci, które przebywają w pieczy zastępczej i tym samym gmina Więcbork została zobligowana do częściowego ponoszenia kosztów związanych z ich pobytem w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które gmina Więcbork zobowiązana była do ponoszenia odpłatności			
2017		2018	
rodziny zastępcze	placówki opiekuńczo – wychowawcze	rodziny zastępcze	placówki opiekuńczo – wychowawcze
15	4	14	4

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Więcborku

Z powyższych analiz wynika, że problem związany z zagrożeniem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej na terenie funkcjonowania tutaj ośrodka jest widoczny. Dlatego tak bardzo istotne jest podjęcie stosownych rozwiązań, które będzie miało na celu zapobieganie rozszerzaniu się problemu jak również jego systematycznemu niwelowaniu. Udzielenie pomocy nie powinno ograniczać się tylko do sytuacji kryzysowych. Należy podejmować działania o charakterze prewencyjnym, profilaktycznym. Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Należy pamiętać, że rodzina jest podstawową komórką, w której powinien odbywać się naturalny proces kształtowania się osobowości wszystkich członków rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci. Należy dać im szansę na wzrastanie i uczenie się prawidłowych relacji rodzinnych i szczęśliwe dzieciństwo.

Mówiąc o rodzinie musimy spojrzeć na nią szerzej nie ograniczając się tylko do tzw. rodzin dysfunkcyjnych. W obecnej sytuacji demograficznej naszego kraju (starzenie się społeczeństwa) należy podjąć wszelkie działania promujące rodzicielstwo. Jednym z nich jest **Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny**, która jest systemem zniżek dla rodzin wielodzietnych i przysługuje niezależnie od dochodu rodzinom z przynajmniej trójką dzieci. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mają możliwość korzystania z katalogu ofert kulturalnych, rekreacyjnych, transportowych na terenie całego kraju.

Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, przez rodzica rozumie się także rodzica zastępczego lub osobę prowadzącą rodzinny dom dziecka, a także dzieciom:

- a) w wieku do 18. roku życia,
- b) w wieku do 25. roku życia – w przypadku dzieci uczących się w szkole lub szkole wyższej,
- c) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności,

ale tylko w przypadku, gdy w chwili składania wniosku w rodzinie jest co najmniej troje dzieci spełniające powyższe warunki.

Od 01 stycznia 2018r. Karta Dużej Rodziny jest dostępna w dwóch wersjach: tradycyjnej (tj. plastikowej) i elektronicznej (tj. na urządzeniach mobilnych).

KARTA DUZEJ RODZINY		
Wyszczególnienie	2017	2018
Liczba rodzin	20	24
Liczba osób (ogółem) z tego:	92	163
Rodzice/malżonkowie	35	58
Dzieci	57	105
Partnerzy KDR z terenu gminy Więcbork	dane zawarte na stronie internetowej: www.empatia.mpips.gov.pl/kdr	

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Więcborku

Dodatковым wsparciem finansowym dla rodzin są **dotatki mieszkaniowe**, które przyczyniają się do obniżenia wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom posiadającym tytuł prawny do lokalu, w którym zamieszkują oraz osobom zajmującym lokal bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny lub socjalny. Przyznaje się go na okres 6 m-cy, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu złożenia wniosku. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 m-cy poprzedzających datę złożenia wniosku nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym, obowiązującej w dniu złożenia wniosku.

Wyszczególnienie	2017	2018
Liczba osób korzystających z pomocy w postaci dodatku mieszkaniowego	2.181	1.899

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Więcborku

Jedną z form wsparcia na rzecz mieszkańców naszej gminy jest **dodatek energetyczny**, który przyznawany jest w drodze decyzji na wniosek odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej tj. osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy, jest ona stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej

Wyszczególnienie	2017	2018
Liczba rodzin korzystających z dodatku energetycznego	48	37

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Więcborku

Dużym zainteresowaniem społeczności lokalnej cieszą się przedsięwzięcia organizowane przez **Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Więcborku, jak i Miejsko – Gminną Bibliotekę Publiczną w Więcborku**. Szereg pikników, koncertów, biesiad, spotkań z ciekawymi ludźmi daje możliwość wspólnego spędzania czasu z rodziną. Kółka zainteresowań organizowane w Domu Kultury uczą dzieci organizacji czasu wolnego jak i w dużej mierze rozwijają ich zainteresowania, pasje.

Analiza stanowi podstawę do określenia na jakich płaszczyznach życia rodzin należy podjąć działania, aby rodzina prawidłowo zaczęła funkcjonować i stanowiła pozytywne środowisko rozwoju młodego człowieka. Wobec tak zawiłych i skomplikowanych problemów wskazane jest zastosowanie pracy socjalnej prowadzonej w celu wprowadzenia i wzmocnienia zmiany.

Profilaktyka rodzinna musi być rozumiana jako interdyscyplinarne działania i wsparcie ze strony służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny.

3. Analiza SWOT – wsparcie rodziny

Opracowana diagnoza, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze wsparcia rodziny umożliwiły sporządzenie analizy SWOT (ang. Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia), która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu wsparcia rodziny w Gminie Więcbork.

1. Mocne strony:

a.znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym;

b.dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny;

c.zatrudnienie asystentów rodziny w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy;

d.dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi;

e.poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;

f.liczne oddziaływania profilaktyczne prowadzone w placówkach oświatowych zlokalizowanych na terenie gminy Więcbork;

g.funkcjonowanie Świetlicy Środowiskowej „Uśmiech” w Więcborku ;

h.działalność Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

i.obowiązujące strategie, programy, akty prawne.

2. Słabe strony:

a.bezradność i niskie kwalifikacje opiekuńczo – wychowawcze rodziców;

b.niski poziom świadomego rodzicielstwa;

c.brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetów;

d.wzrost liczby zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży;

e.niewystarczająca ilość lokali chronionych/ mieszkań socjalnych;

f.ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej;

g.utrudniony dojazd do poszczególnych miejscowości zarówno na terenie gminy jak i poza nią;

h.niekorzystne prognozy demograficzne.

3. Szanse:

a. wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej przez rodziców;

b.wzrost umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia;

c.aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych;

d.możliwość pozyskania środków zewnętrznych na realizację zadań;

e.dalszy rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami;

f.możliwość podnoszenia kwalifikacji przez pracowników MGOPS w Więcborku;

g.rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym;

h.możliwość skorzystania przez mieszkańców Gminy Więcbork ze wsparcia specjalistów w Punkcie Interwencji Kryzysowej w Więcborku.

4. Zagrożenia:

- a.zanik więzi i tradycji rodzinnych;
- b.rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę);
- c.zaniedbania emocjonalne dziecka;
- d.bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin;
- e.obniżanie się aspiracji życiowych;
- f.brak zainteresowania rodziców sposobem spędzania czasu wolnego przez dziecko;
- g. nasilenie negatywnych zjawisk: alkohol, narkotyki i inne środki odurzające;
- h. negatywne wzorce zachowań społecznych;
- i.wzrost agresji wśród dzieci i młodzieży;
- j.wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży;
- k.rosnące zapotrzebowanie na udzielania wsparcia osobom starszym (zjawisko starzenia się społeczeństwa) i niepełnosprawnym;
- l.wypalenie zawodowe pracowników.

4. Cel główny Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023

„Wspieranie rodzin w wypełnianiu i przywracaniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych”.

5. Cele szczegółowe

1. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom biologicznym, aby mogły pełnić właściwe funkcje opiekuńczo – wychowawcze wobec dzieci.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa rodzinom- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji funkcji rodziny.
3. Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.
4. Reintegracja rodzin.
5. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych szeroko rozumianej kadry pomocy społecznej ukierunkowanej na pomoc dziecku i rodzinie.

6. Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023

1. Zatrudnienie zgodnie z ustawą asystentów rodziny i zapewnienie możliwości podnoszenia ich kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach i ich finansowanie.
2. Kierowanie asystenta do pracy z rodziną, przygotowanie planu pracy z rodziną i jego realizacja.
3. Organizowanie grup wsparcia dla rodzin z różnymi problemami.
4. Zagwarantowanie rodzinom biologicznym możliwości korzystania z poradnictwa specjalistycznego (psycholog, pedagog, radca prawny, logopeda itp.).
5. Współpraca ze specjalistami w zakresie poradnictwa specjalistycznego.
6. Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.
7. Finansowanie kosztów związanych z udzieleniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2 ponoszonych przez rodziny wspierające.
8. Podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny (festyny, biesiady, spotkania z ciekawymi ludźmi).

9. Wsparcie dla rodzin mających trudną sytuację finansową – z systemu zabezpieczenia socjalnego (zasiłki okresowe, celowe, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, stypendia szkolne, pomoc osobom uprawnionym do alimentów, świadczenie rodzicielskie, świadczenie wychowawcze, jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, dożywienie w szkole, środki PFRON).

10. Wspieranie rodzicielstwa – realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (Karta Dużej Rodziny).

11. Rozwój oferty ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.

12. Objęcie wsparciem rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym – współpraca między innymi z Zespołem Interdyscyplinarnym, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

13. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży.

14. Rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego.

15. Kierowanie dzieci do placówki wsparcia dziennego.

16. Opracowywanie i wdrażanie projektów i programów profilaktyczno – edukacyjnych dla rodzin i dzieci.

17. Monitorowanie sytuacji dziecka i rodziny po zakończeniu pracy z asystentem rodziny.

18. Podejmowanie działań profilaktycznych i interwencyjnych w sytuacji zgłoszenia zagrożenia dziecka kryzysem.

19. Współpraca z Sądami i ich organami pomocniczymi oraz innymi instytucjami w zakresie oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie dysfunkcyjnej lub umieszczonego w pieczy zastępczej.

20. Zapobieganie umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej.

21. Współpraca z Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie w zakresie ustalenia działań mających na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej.

22. Praca z rodzicem biologicznym na rzecz dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.

23. Współfinansowanie na zasadach zawartych w ustawie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

24. Zapewnienie środków na realizację zadania dotyczącego wspierania rodziny na terenie gminy Więcbork.

25. Monitorowanie realizacji Programu.

7. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023

L.p.	Zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki
1.	Zatrudnienie asystentów rodziny w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy w ilości zgodnej z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 rodzin.	MGOPS	lata 2021-2023	- liczba zatrudnionych asystentów - liczba rodzin, które powinny zostać objęte wsparciem asystenta rodziny -liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem asystenta rodziny (przy spełnieniu wymogów ustawowych)
	Kierowanie asystenta do pracy z	MGOPS- asystenci	lata	- liczba rodzin

2.	rodziną, przygotowanie planu pracy z rodziną , realizacja zadań.	rodzin, pracownicy socjalni w ścisłej współpracy z rodzinami objętymi wsparciem, PCPR –y	2021-2023	objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba rodzin, w których zakończono współpracę z uwagi na realizację planu pracy i osiągnięcie zamierzonego celu -liczba planów pracy skoordynowanych z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej
3.	Pomoc w organizowaniu ruchów samopomocowych, organizowanie grup wsparcia dla rodzin borykających się z różnorodnymi problemami.	MGOPS, Organizacje pozarządowe	lata 2021-2023	- liczba utworzonych grup wsparcia - liczba osób biorących udział w spotkaniach grup wsparcia
4.	Organizowanie specjalistycznego poradnictwa m.in. psychologicznego, pedagogicznego, prawnego na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.	MGOPS , Punkt Interwencji Kryzysowej działający przy MGOPS, Świetlica Środowiskowa „Uśmiech”- Placówka Wsparcia Dziennego , PCPR w Sępólnie Kr. z siedzibą w Więcborku	lata 2021-2023	- liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów -liczba dzieci korzystających ze wsparcia psychologa, logopedy w świetlicy środowiskowej - liczba rodzin objętych wsparciem psychologa, pedagoga w ich miejscu zamieszkania
5.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przy pomocy rodzin wspierających.	Burmistrz Więcborka, MGOPS	lata 2021-2023 zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami	- liczba rodzin wspierających - liczba rodzin objętych wsparciem rodzin wspierających
6.	Finansowanie kosztów, o których mowa w art. 29 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej związanych z realizacją pomocy przez rodziny wspierające	Gmina Więcbork, MGOPS	lata 2021-2023	- liczba rodzin wspierających korzystających ze wsparcia - kwota udzielonego wsparcia
7.	Podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umocnieniu rodziny	MGOPS Świetlica Środowiskowa „Uśmiech” Placówki oświatowe PLU Więcbork Stowarzyszenia	lata 2021-2023	- liczba przedsięwzięć - liczba osób biorących udział w działaniu

8.	Wsparcie dla rodzin posiadających trudną sytuację finansową z systemu zabezpieczenia socjalnego (np. stypendia szkolne, dodatki mieszkaniowe, pomoc przyznawana na podstawie ustawy o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, środki PFRON)	Urząd Miejski Więcbork MGOPS Biuro Obsługi Oświaty Samorządowej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	lata 2021-2023	-liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego -liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej przyznawanej na podstawie ustawy o pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych - liczba dzieci korzystających ze stypendiów -liczba osób korzystających z dof. do: turnusów rehabilitacyjnych, zlikwidowania barier architektonicznych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny
9.	Wspieranie rodzicielstwa - realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (Karta Dużej Rodziny)	Gmina Więcbork	lata 2021-2023	-liczba rodzin/osób, które otrzymały Kartę Dużej Rodziny
10.	Rozwój oferty ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	Placówki oświatowe Stowarzyszenia MGOK Więcbork Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna	lata 2021-2023	- rodzaj zajęć -liczba dzieci i młodzieży biorącej udział w zajęciach
11.	Objęcie wsparciem rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym. Wskazanie tym rodzinom dróg wyjścia z trudnej sytuacji poprzez udział w terapii odwykowej, terapii dla sprawców przemocy, terapii dla ofiar przemocy, możliwość podjęcia działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty”.	MGOPS, Punkt Interwencji Kryzysowej działający przy MGOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, PCPR w Sępólnie Kr. z siedzibą w Więcborku, Poradnia Leczenia Uzależnień w Więcborku, Stowarzyszenie Klub Abstynenta RAZEM OD NOWA	lata 2021-2023	-liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów - liczba NK A -liczba procedur NK A zakończonych na skutek ustania przemocy -liczba sprawców przemocy biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych - liczba osób biorących udział w spotkaniach grup dla osób doznających przemocy w rodzinie
12.	Prowadzenie, finansowanie oraz poszerzanie oferty usług placówki	Gmina Więcbork, MGOPS,	lata 2021-2023	-liczba dzieci korzystających ze

	wsparcia dziennego – Świetlica Środowiskowej „Uśmiech”. Pozyskiwanie środków na realizację zadań.	Świetlica Środowiskowa „Uśmiech”		wsparcia świetlicy -liczba wychowawców
13.	Opracowywanie i wdrażanie projektów i programów profilaktyczno – edukacyjnych dla rodzin i dzieci	Placówki oświatowe z terenu miasta i gminy Więcbork, Organizacje pozarządowe, Kluby sportowe przy szkołach, GKRPA Więcbork, Świetlica Środowiskowa „Uśmiech”	lata 2021-2023	-liczba realizowanych projektów -liczba osób uczestniczących w projektach
14.	Kierowanie dzieci na obozy i kolonie (pracownicy socjalni przeprowadzą rekrutację na kolonie i obozy organizowane przez Kuratorium)	Kuratorium Oświaty Bydgoszcz, MGOPS	lata 2021-2023	-liczba dzieci uczestniczących w koloniach
15.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej	MGOPS- pracownicy socjalni, Kuratorzy społeczni	lata 2021-2023	-liczba rodzin objętych monitoringiem pracownika socjalnego
16.	Monitorowanie sytuacji dziecka i rodziny po zakończeniu pracy z asystentem rodziny	MGOPS – asystenci rodziny	lata 2021-2023	- liczba rodzin pozostających w monitoringu po zakończeniu pracy z asystentem rodziny
17.	Podejmowanie działań profilaktycznych i interwencyjnych w sytuacji zagrożenia dziecka kryzysem	MGOPS	lata 2021-2023	- liczba interwencji podjętych przez pracowników socjalnych
18.	Dążenie do reintegracji rodziny poprzez pracę z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny	MGOPS, PCPR-y, Kuratorzy zawodowi i społeczni	lata 2021-2023	-liczba rodzin biologicznych współpracujących z asystentem rodziny -liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej
19.	Współfinansowanie na zasadach zawartych w ustawie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	Gmina Więcbork, MGOPS	lata 2021-2023	-liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej , za które gmina jest zobowiązana do partycypowania w kosztach - kwota poniesionych wydatków
20.	Współpraca z Sądami i ich organami pomocniczymi oraz innymi instytucjami w zakresie oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie dysfunkcyjnej lub umieszczonego	Sąd Rejonowy w Tucholi, Kuratorzy zawodowi i społeczni , MGOPS, PCPR-y,	lata 2021-2023	- liczba rodzin sądownie zobowiązanych do współpracy z asystentem rodziny

	w pieczy zastępczej	Placówki oświatowe		-liczba posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, w których udział wzięł pracownik socjalny, asystent rodziny -liczba spraw sądowych, w których udział wzięł pracownik socjalny, asystent rodziny
21.	Przystępowanie do rządowych programów wspierania rodziny	Gmina Więcbork, Burmistrz Więcborka, MGOPS, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	lata 2021-2023	-liczba programów do których przystąpiła Gmina Więcbork - kwota pozyskanych dofinansowań
22.	Zapewnienie środków na realizację zadania dotyczącego wspierania rodziny na terenie gminy Więcbork	Gmina Więcbork, MGOPS	lata 2021-2023	-coroczne opracowywanie Projektu Budżetu na realizację zadań
23.	Zagwarantowanie osobom świadczącym wsparcie na rzecz rodzin warunków umożliwiających podnoszenie swoich kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach oraz samokształceniach.	MGOPS, ROPS Toruń, PCPR w Sępólnie Kr. z siedzibą w Więcborku, Podmioty organizujące szkolenia	lata 2021-2023	-liczba osób biorących udział w szkoleniach - liczba szkoleń -liczba osób podnoszących swoje kompetencje zawodowe (np. studia)
24.	Monitorowanie realizacji Programu	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku	lata 2021-2023	-coroczne zbieranie danych niezbędnych do oceny realizacji Programu

8. Źródła finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 -2023 mogą być środki finansowe pochodzące:

- z budżetu gminy,
- z budżetu państwa,
- ze środków unijnych,
- z darowizn.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

9. Beneficjenci Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 z terenu miasta i gminy Więcbork

1. Rodziny z terenu miasta i gminy Więcbork ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niewydolnych wychowawczo, rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym jak i również rodzin, w których wychowuje się dziecko, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

2. Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym.
3. Rodziny wspierające, których głównym zadaniem jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

4. Instytucje oraz zatrudnieni w nich pracownicy działający na rzecz rodzin (jako beneficjenci pośredni).

10. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodzin na terenie gminy Więcbork

1. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku,
2. Punkt Interwencji Kryzysowej działający przy MGOPS w Więcborku,
3. Zespół Interdyscyplinarny powołany przy MGOPS w Więcborku,
4. Posterunek Policji w Więcborku,
5. Urząd Miejski w Więcborku,
6. Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Więcborku,
7. Placówka wsparcia dziennego – Świetlica Środowiskowa „Uśmiech” w Więcborku,
8. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działająca w strukturach Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Więcborku,
9. Poradnia Leczenia Uzależnień działająca w NZOZ PROVITA Sp. z o.o. w Więcborku,
10. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PROVITA Sp. z o.o. w Więcborku,
11. Szpital Powiatowy im. dr Adama Gacy i dr Józefa Łaskiego NZOZ w Więcborku,
12. Biuro Obsługi Oświaty Samorządowej w Więcborku,
13. Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Kornela Makuszyńskiego w Więcborku,
14. Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Polskich Noblistów w Więcborku,
15. Szkoła Podstawowa w Zakrzewku,
16. Szkoła Podstawowa im. Elżbiety i Jana Orzelskich w Runowie Kr.,
17. Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Pęperzynie,
18. Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Ks. Jana Twardowskiego w Jastrzębcu,
19. Szkoła Podstawowa im. Ziemi Krajeńskiej w Sypniewie,
20. Liceum Ogólnokształcące im. Janusza Korczaka w Więcborku,
21. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Więcborku,
22. Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sypniewie,
23. Zespół Szkół Nr 2 w Sępólnie Kr. Oddziały w Więcborku,
24. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kr. z siedzibą w Więcborku,
25. Dom dla Dzieci Nr 1 i Nr 2 w Więcborku oraz Dom dla Dzieci Nr 3 w Małej Cerkwicy,
26. Przedszkole Gminne „Niezapominajka” w Więcborku, z Oddziałem Zamiejscowym w Borzyszkowie i Filią Przedszkola Gminnego w Sypniewie,
27. Klub Dziecięcy w Więcborku,
28. Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna w Więcborku,
29. Miejsko Gminny Ludowy Klub Sportowy „Grom”,
30. Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych w Sypniewie,
31. Stowarzyszenie Klub Abstynenta RAZEM OD NOWA,
32. Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie,
33. Stowarzyszenie Kierunek Więcbork.

11. Realizatorzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023

Koordynatorem Programu jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Więcborku przy współpracy:

Asystentów rodzin

Pracowników socjalnych

Rodzin wspierających

Zespołu Interdyscyplinarnego

Policji

Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie

Sędziów i Kuratorów Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego

Organizacji pozarządowych

Placówek oświatowych, kulturalnych i służby zdrowia

Placówek wsparcia dziennego.

W realizacji swoich działań w/w podmioty powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet.

Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny należy do zadań własnych gminy, a tym samym zobowiązuje jednostki samorządowe do realizacji celów w nim zawartych oraz do stymulowania i ukierunkowywania działań na rzecz dziecka i rodziny.

12. Monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023

Monitoring Programu będzie odbywał się poprzez coroczną ocenę realizacji zadań.

Sprawozdanie z realizacji Programu i osiągniętych efektów będzie integralną częścią rocznego sprawozdania Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Więcborku.

13. Spodziewane efekty realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 -2023

- 1) 25% rodzin z ogólnej liczby rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekunco – wychowawczej z terenu gminy zostanie objętych wsparciem asystenta rodziny,
- 2) stworzenie dla 100% zatrudnionych asystentów rodziny możliwości do podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach oraz samokształcenie,
- 3) 80% rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny umożliwi się dostęp do poradnictwa specjalistycznego,
- 4) u 40% rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny zauważy się poprawę ich funkcjonowania (lepsze relacje w rodzinie, nabycie umiejętności gospodarowania budżetem, utrzymanie czystości w mieszkaniu, zachowanie higieny osobistej, większe zainteresowanie ze strony rodziców edukacją dzieci ich stanem zdrowia),
- 5) zabezpieczenie 100% środków niezbędnych do partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej (dot. umieszczenia w pieczy zastępczej po raz pierwszy po 2011 roku),
- 6) ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w szeroko rozumianej pieczy zastępczej,
- 7) rozszerzenie oferty działań pomocowych, kulturalnych, oświatowych na rzecz rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodziny wielodzietnej,
- 8) konsolidacja działań różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych, instytucji,
- 9) zdiagnozowanie potrzeb i problemów mieszkańców gminy, które pozwolą na obranie bardziej skutecznych form wsparcia; przyczyni się to do zwiększenia skuteczności działań pokonując trudności w codziennym funkcjonowaniu.

14. Możliwe zagrożenia, które ograniczą lub uniemożliwią osiągnięcie założonych efektów Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021- 2023

1. Niechęć rodzin do podjęcia współpracy z asystentem rodziny, która może przejawiać się brakiem podejmowania działań ze strony poszczególnych członków rodzin niezbędnych do realizacji opracowanego wspólnie planu pracy z rodziną, który ma na celu poprawę ich funkcjonowania w środowisku.

2. Brak wystarczających środków finansowych na realizację zadania może uniemożliwić w pełnym zakresie asystentom rodziny podnoszenie swoich kwalifikacji, jak również uniemożliwi zatrudnienie specjalistów (np. psychologa, pedagoga, radcę prawnego), którzy swoimi działaniami mieliby wesprzeć pracę asystenta rodziny. Należy mieć świadomość, że ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy szereg nowych zadań nie zabezpieczając środków finansowych na ich realizację.

UZASADNIENIE

Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny jest zadaniem własnym gminy wynikającym z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Aktualnie obowiązujący Program opracowany został na lata 2018-2020.

Celem gminnego programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

Z kolei przepis art. 179 ust 2 ww. ustawy stanowi, że rada gminy biorąc pod uwagę potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny uchwala gminne programy wspierania rodziny.